

шим їх перерахуванням до державного бюджету України.

Актуальність та важливість подальшого розгляду питання щодо адміністративно-управлінської діяльності органів Міндоходів в умовах реалізації положень Податкового кодексу і Євроінтеграційного поступу тільки зростає. Основними напрямками адміністрати-

вно-управлінської діяльності органів Міндоходів є: створення якісно нової сервісної служби, яка дозволить забезпечити сприятливі умови для залучення і ведення бізнесу, здійснення інвестицій та збільшення сукупних податкових надходжень до усіх рівнів бюджетів та державних цільових фондів.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 92.
2. Алексеев С.С. Общая теория права: В 2 т. / С.С. Алексеев. – М.: Юрид. лит., 1982. – Т. 2. – 360 с.
3. Шестопалова Л.М. Теория держави і права: навч. посіб. / Л.М. Шестопалова. – К.: Прецедент, 2006. – 197 с.
4. Голосніченко І.П. Адміністративне право України: основні поняття: навч. посіб. / І.П. Голосніченко, М.Ф. Стахурський. – К.: ГАН, 2005. – 231 с.
5. Ківалов С.В. Адміністративне право України: [навч.-метод. посібник] / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Одеса: Юрид. літ-ра, 2002. – 312 с.
6. Мельник П.В. Наукове забезпечення модернізації податкової системи України / П.В. Мельник // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2008. – № 2 (41). – С. 5–11.
7. Панченко В.І. Податкова політика як засіб впливу на фінансово економічні процеси в Україні / В.І. Панченко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 9 (63). – С. 94.
8. Руснак Ю.І. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів державної податкової служби України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Національної академії державної податкової служби України / Ю.І. Руснак. – Ірпінь, 2004. – 21 с.

Кульчицька Оксана Богданівна, головний спеціаліст відділу економічного аналізу та реформування житлово-комунального господарства управління житлово-комунального господарства Тернопільської обласної державної адміністрації

ТАРИФНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ НАДАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Одним із найскладніших питань у сфері житлово-комунального господарства є тарифна політика, здійснення якої впливає не тільки на фінансово-економічний стан галузей даної сфери, але й на макроекономічну си-

туацію в країні загалом. Це стосується неможливості залучення коштів міжнародних фінансових організацій для підтримки фінансової стабільності в державі, неефективного витрачання бюджетних ресурсів на оплату імпорт-

тованих енергоносіїв, в першу чергу – природного газу, посилення боргової залежності нашої країни до критичного рівня, відсутність грошових коштів для соціальних програм і т.д. Саме внаслідок недосконалої тарифної політики спостерігається небезпечна динаміка постійного погіршення фінансово стану підприємств житлово-комунального господарства.

Питання щодо реалізації тарифної політики у сфері надання житлово-комунальних послуг на сучасному етапі розвитку висвітлені у працях таких науковців, як: О. Амосов, В. Логвиненко, О. Сіпко, О. Харламова та ін. Однак подальшого вирішення потребують проблеми, що виникають у процесі формування тарифної політики, що зумовлює необхідність її оптимізації.

Формування тарифів на житлово-комунальні послуги здійснюють органи місцевого самоврядування, обласні державні адміністрації, однак держава залишає за собою право визначення умов та правил розрахунку, а також їх затвердження.

Ефективний розвиток галузі залежить від розробки економічно обґрунтованих тарифів на житлово-комунальні послуги, що забезпечить надходження прибутків для подолання економічної та технічної кризи в сфері житлово-комунальних послуг [1].

Розглядають п'ять етапів формування тарифів. На першому етапі визначається повна собівартість послуг при розрахунку калькулюванням їх собівартості [2].

Другий етап характеризується плануванням прибутку, де сума капітальних інвестицій визначає чистий плановий прибуток. Саме на даному етапі

підприємства житлово-комунального господарства розробляють планові капітальні програми, виходячи із встановлених граничних норм рентабельності. Це створює умови для існування практики бюджетування, стратегічного прогнозування, бізнес планування, враховуючи потреби споживачів.

Третім етапом є визначення середнього тарифу, як ділення загальної суми витрат та чистого планового прибутку на передбачувані обсяги реалізації комунальних послуг.

Четвертий етап включає розподіл витрат і прибутку між групами споживачів. Тобто групи споживачів (населення, бюджетні установи й організації та ін.) відшкодовують різний рівень прибутку при встановленні тарифів за умови їх попереднього повідомлення, обговорення та врахування їхніх інтересів.

П'ятий етап охоплює вибір структури й виду тарифів для нарахування плати за послуги за групами споживачів [3].

Вибираючи структуру і вид тарифів, однією із обов'язкових умов має бути впровадження принципу, який ґрунтується на тому, що ті самі витрати не повинні відшкодовуватись більше одного разу. В Україні встановлено такі види тарифів, як [4]:

– єдиний тариф (одноставкова структура) для однієї групи споживачів;

– двоставковий тариф, який є регулярною сплатою за надання комунальних послуг із врахуванням плати за споживання. Як частка відшкодування постійних витрат, застосовується для великих споживачів та споживачів без лічильників;

– тарифи за регресивною шкалою – ефективно відображають вартість наданих послуг великим споживачам;

– тарифи за прогресивною шкалою є стимуляторами для більш економного споживання ресурсів. Їх вважають соціальними тарифами для захисту малозабезпечених споживачів;

– сезонні тарифи, які дозволяють усувати невідповідність отриманих доходів та нарахованих витрат при значних коливаннях попиту;

– тарифи на споживання в пікові/непікові періоди компенсують витрати на обслуговування та утримання потужностей, що використовуються в непікові періоди за рахунок тих, хто створює значне навантаження на систему в пікові періоди;

– фіксовані платежі за визначеними ставками.

Особливістю ціноутворення є специфіка сполучення витратного і ринкового механізмів формування тарифів, тобто, виходячи з об'єктивних витрат, формується ціна виробництва послуг, яка є основою формування тарифів в житлово-комунальному господарстві [5]. Послідовність розгляду та затвердження тарифів відображається у наступних етапах: по-перше, підприємством житлово-комунального господарства приймається рішення про перегляд тарифів (їх збільшення чи зменшення) та погодження цього рішення з уповноваженим органом; по-друге, розрахунок, обґрунтування та формування тарифів відповідно до вимог законодавства; по-третє, погодження місцевими органами влади розрахованих тарифів з урахуванням зауважень та пропозицій та передача матеріалів на

громадські слухання та відкриті засідання цих органів; по-четверте, проведення відкритого засідання місцевих органів влади для прийняття рішення про встановлення тарифу для комунального підприємства; по-п'яте, опублікування рішення із зазначеною датою, яка вказує термін введення в дію нового тарифу в засобах масової інформації.

Порядок формування тарифів на ЖКП має низку характерних особливостей. Так, тарифи не відшкодовують витрат підприємств ЖКГ; рівень відшкодування становить 70–80%. Зокрема, рівень відшкодування населенням фактичної вартості послуг на базових підприємствах Тернопільської області за 2013 р. становив від 65 до 98% у підгалузях водопостачання й водовідведення, від 75 до 89% у підгалузі тепlopостачання; квартирна плата (плата за утримання житла) відшкодовувала витрати підприємств з обслуговування житла на 45–96% (в окремих областях на 100%).

Тарифи мають затратний характер, оскільки їхній рівень встановлюється виходячи з фактичних витрат на виробництво житлово-комунальних послуг.

Крім того, тарифи на житлово-комунальні послуги виконують соціальну функцію. Так як наявність пільгових категорій населення, субсидій малозабезпеченим громадянам, занижений рівень тарифів, який має покриватися державною дотацією, передбачає покриття частини витрат підприємств ЖКГ із бюджету; то фінансування з бюджету надходить несвоєчасно і не в повному обсязі, відповідно підприємства ЖКГ фактично виконують функцію соціальних, служб.

У тарифах практично не враховується якість надання житлово-комунальних послуг. У більшості випадків при встановленні тарифів не передбачається можливість подальшого розвитку підприємств, у тарифах практично не враховуються витрати на капітальний ремонт і модернізацію основних засобів, особливо у житловому господарстві. Практично відсутній механізм коригування тарифів, що є необхідним при наявному рівні інфляції. Варто зазначити, що, з одного боку, тарифи на житлово-комунальні послуги не забезпечують підприємствам ЖКГ можливість функціонувати у режимі самоокупності й відновлення основних засобів, з другого боку, недостатньо стимулюють ці підприємства до зниження питомих витрат.

Отже, враховуючи вищезазначене, вважаємо, що тарифна політика у сфері надання житлово-комунальних послуг потребує економічного обґрунтування при посиленому контролі за процесом встановлення цих тарифів, що неможливо без безпосереднього втручання держави та органів виконавчої влади.

Тому для стабілізації ситуації, що виникла при встановленні тарифів на житлово-комунальні послуги, а також вчасного вжиття заходів реагування доцільним є:

– встановлення часового обмеження щодо обов'язкового перегляду тарифів та мінімальні терміни їхньої дії;

– внесення змін в структуру тарифів, до складу яких включати не усі витрати, які підприємство планує, а тільки ефективні затрати, тобто ті, які б існували за умов конкуренції та призведуть до покращення якості продукту та кінцевого результату. При цьому необхідними є внесення обмежень щодо включення в структуру тарифу адміністративних витрат, а здійснення розрахунку рентабельності не на витрати, а на капітал;

– оптимізація порядку формування тарифів, шляхом впровадження замість витратного методу формування тарифів заохочувальних методів тарифного регулювання, зокрема методу встановлення граничного рівня ціни (метод коефіцієнтів зміни ціни) та методу встановлення граничного рівня доходу.

Література:

1. Амосов О.Ю. Сучасні проблеми тарифної політики в житлово-комунальній сфері / О.Ю. Амосов // Коммунальное хозяйство городов: науч.-техн. сб. – Вып. 87. – 2009. – С. 208–212.
2. Сіпко О.О. Тарифна політика у житлово-комунальному господарстві / О.О. Сіпко // Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції. – Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; Х.: ХНАМГ, 2010. – С. 34–37.
3. Харламова О.В. Регіональна тарифна політика в житлово-комунальному господарстві / О.В. Харламова // Коммунальное хозяйство городов: науч.-техн. сб. – Вып. 87. – 2009. – С. 43–49.
4. Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги: Постанова Кабінету міністрів України від 1 червня 2011 р. № 869 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/869-2011-п>.